

OBEC

PETROVANY

**KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB
2023 – 2030**

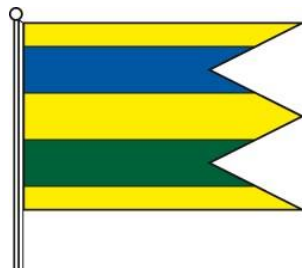

**Komunitný plán sociálnych služieb
obce Petrovany na roky 2023 – 2030**

bol schválený Obecným zastupiteľstvom v Petrovanoch

dňa 27.06.2023 uznesením č. 50/2022-2026

a účinnosť nadobúda dňa 29.06.2023.

OBSAH

ÚVOD	5
1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA	6
1.1 ČO JE KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE	6
1.2 ÚČASTNÍCI KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA	6
1.3 VÝHODY, PRINCÍPY A PODSTATA KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA	6
1.4 PRÁVNY RÁMEC POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	7
1.5 KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	9
1.6 NÁRODNÉ PRIORITY ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB NA ROKY 2021 – 2030	9
1.7 DRUHY A FORMY SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	10
1.8 VZŤAH KOMUNITNÉHO PLÁNU K NADRADENÝM DOKUMENTOM	11
2 DEMOGRAFICKÁ A SOCIÁLNA ANALÝZA	12
2.1 POČET OBYVATEĽOV A POHYB OBYVATEĽSTVA	12
2.2 ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽOV PODĽA POHLAVIA A VEKU	15
2.3 NÁRODNOSTNÁ A KONFESIONÁLNA ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA.....	17
2.4 NEZAMESTNANOSŤ	18
2.5 ŠKOLSTVO A ZDRAVOTNÍCTVO	22
3 SOCIÁLNE SLUŽBY V OBCI	23
3.1 VEREJNÍ POSKYTOVATELIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	23
3.2 NEVEREJNÍ POSKYTOVATELIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB.....	25
3.3 AKTIVITY OBCE PETROVANY A INÝCH SUBJEKTOV NA ÚSEKU SOCIÁLNEJ STAROSTLIVOSTI (MIMO PÔSOBNOSTI ZÁKONA O SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH)	27
3.4 POŽIADAVKY PRIJÍMATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	28
4 STRATÉGIA ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	30
4.1 CIEĽOVÉ SKUPINY.....	30
4.2 CIELE, PRIORITY A OPATRENIA	31
5 IMPLEMENTÁCIA KOMUNITNÉHO PLÁNU	36
5.1 HARMONOGRAM REALIZÁCIE OPATRENÍ.....	36
5.2 REALIZAČNÉ PODMIENKY.....	40
5.3 MONITORING PLNENIA A SPÔSOB VYHODNOCOVANIA KOMUNITNÉHO PLÁNU.....	44
ZÁVER	45

PRÍLOHY	46
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV	46
ZOZNAM SKRATIEK.....	46
ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV	46

ÚVOD

Oblasť sociálnej politiky významne ovplyvnil proces decentralizácie a reformy verejnej správy, čo sa prejavilo prechodom rozsiahlych kompetencií na miestnu samosprávu. Mestá a obce sa tak stali významným realizátorom sociálnej politiky a od miestnej samosprávy v súčasnosti vo veľkej miere závisí rozsah, podmienky a v neposlednom rade kvalita poskytovaných sociálnych služieb. Sociálne služby sú teda súčasťou verejných politík, v ktorých sa jednoznačne presadzuje ľudskoprávny rozmer a orientácia na potreby a preferencie ich prijímateľov.

Komunitný plán sociálnych služieb je vypracovaný v súlade s požiadavkami zákona o sociálnych službách a tiež s ohľadom na národné priority rozvoja sociálnych služieb, berúc do úvahy miestne podmienky, potreby a špecifiká. Jeho základnou ideou je komunitný rozvoj, skvalitnenie a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb, resp. doplnenie chýbajúcich sociálnych služieb na základe požiadaviek a záujmu občanov obce.

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

1.1 Čo je komunitné plánovanie

Komunitné plánovanie sociálnych služieb možno považovať za metódu, prostredníctvom ktorej je možné plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali potrebám jednotlivých skupín občanov a zároveň boli v súlade s miestnymi špecifikami. Ide o otvorený proces, cieľom ktorého je:

- napĺňanie potrieb občanov odkázaných na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- zabezpečovanie zdrojov (finančných a personálnych) na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- hľadanie optimálnych riešení, ktoré najlepšie zodpovedajú miestnym podmienkam a potrebám ľudí,
- zvýšenie kvality poskytovaných sociálnych služieb.

1.2 Účastníci komunitného plánovania

Účastníkmi komunitného plánovania sú:

- **Zadávatelia sociálnych služieb** - subjekty, ktorým zabezpečovanie sociálnych služieb na príslušnom území vyplýva zo zákona. Sociálne služby zriaďujú, prípadne zadávajú iným subjektom, financujú ich a organizujú. Na Slovensku sú to obce, mestá a samosprávne kraje.
- **Poskytovatelia sociálnych služieb** - subjekty, ktoré služby poskytujú a ponúkajú, bez ohľadu na ich právnu subjektivitu. Poskytovateľ sociálnej služby je za podmienok ustanovených zákonom obec, právnická osoba zriadená alebo založená obcou alebo samosprávnym krajom – „verejný poskytovateľ sociálnej služby“ alebo ďalšia právnická osoba a fyzická osoba – „neverejný poskytovateľ sociálnej služby“.
- **Prijímatelia sociálnych služieb** – sú fyzické osoby, užívatelia sociálnych služieb, ktorí sa ocitli v nepriaznivej životnej situácii. Tá môže spôsobovať ohrozenie sociálnym vylúčením, obmedzenie schopnosti začleniť sa do spoločnosti a samostatne riešiť svoje problémy. Do nepriaznivej životnej situácie sa pritom jednotlivec môže dostať z rôznych dôvodov – v dôsledku vysokého veku, nepriaznivého zdravotného stavu, krízových životných situácií, spôsobu života, trestnej činnosti a pod. Zapojením prijímateľov sociálnych služieb do komunitného plánovania sa získavajú informácie o ich potrebách, na ktoré treba reagovať a o súčasnej kvalite a dostupnosti poskytovaných sociálnych služieb.

Do procesu komunitného plánovania sa môže zapojiť aj široká **verejnosť**. Občania majú možnosť do určitej miery podieľať sa a ovplyvňovať rozvoj sociálnych služieb. Proces komunitného plánovania je založený na demokratických princípoch, umožňuje zapájať sa do diania v obci a vyjadriť tak názor na danú problematiku.

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je pripraviť strategický dokument, ktorý za účasti zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnych služieb a verejnosti umožní v strednodobom časovom horizonte efektívnejšie rozvíjať sociálne služby.

1.3 Výhody, princípy a podstata komunitného plánovania

Hlavnou výhodou komunitného plánovania je skutočnosť, že sú doňho zapájaní všetci účastníci systému sociálnych služieb (zadávatelia, poskytovatelia, prijímatelia). To nielenže napomáha zvyšovať kvalitu plánovania a poskytovania sociálnych služieb, ale taktiež výrazne posilňuje princípy zastupiteľskej demokracie, a to nielen v procese plánovania, ale aj v rozhodovacom procese, prípadne v spôsobe ich zabezpečovania. Komunitný plán sociálnych služieb ako výsledok komunitného plánovania zabezpečuje, aby sociálne služby zodpovedali miestnym potrebám a reagovali na miestne špecifiká.

Najdôležitejšie **princípy** komunitného plánovania sú:

- *princíp triády*, predstavujúci spoluprácu zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnych služieb a rovnako princíp dohody, ktorý je charakterizovaný výsledným plánom,
- *princíp rovnosti*, ktorý zaručuje každému právo zaujímať sa o veci verejné; každý občan má právo slobodne sa vyjadriť a zároveň nikto nesmie byť vylúčený a diskriminovaný,
- *princíp skutočných potrieb*, čo charakterizuje analýza popisujúca stav služieb,
- *princíp kompetencie účastníkov*, ktorý kladie dôraz na profesionalitu a zodpovednosť.

Podstatou komunitného plánovania je teda zapájanie všetkých, ktorých sa sociálne služby týkajú alebo sa ich v budúcnosti týkať môžu, do otvoreného dialógu o podobe sociálnych služieb. Základným pilierom plánovania je zisťovanie potrieb, zdrojov a hľadanie najlepších riešení. Zásadný význam v procese plánovania má preto poznanie záujmu všetkých zúčastnených strán (zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnej pomoci) a verejnosti, ich vzájomné prepojenie a spolupráca.

1.4 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

Sociálne služby sa poskytujú v súlade so **zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách** a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnych službách), ktorý upravuje podmienky, postupy a formy poskytovania sociálnych služieb ako aj povinnosti poskytovateľov. Jeho cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzením jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu, že:

- osoba nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok,
- je ohrozený jej vývoj v dôsledku jej zdravotného postihnutia, ak ide o dieťa do 7 rokov veku,
- osoba je ťažko zdravotne postihnutá alebo má nepriaznivý zdravotný stav,
- osoba dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok,
- osoba vykonáva opatrovanie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- osoba je ohrozená správaním iných fyzických osôb alebo sa stala obeťou správania iných fyzických osôb,
- osoba zotrúva v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,
- stratila bývanie alebo je ohrozená stratou bývania.

Sociálne služby podľa tohto zákona sa poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade, že tieto činnosti sú taxatívne vymedzené. Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy a nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

- **sociálne služby krízovej intervencie** (terénna sociálna služba krízovej intervencie; poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach – nocľaháreň, útulok, domov na polceste, nízkoprahové denné centrum, integračné centrum, komunitné centrum, zariadenie núdzového bývania; nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu),
- **sociálne služby na podporu rodiny s deťmi** (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa, pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti, služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života, služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, služba včasnej intervencie),
- **sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku** (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný

stacionár, domáca opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčitateľská služba, tlmočnická služba, sprostredkovanie tlmočnickej služby, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),

- **sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií** (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
- **podporné služby** (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, podpora samostatného bývania, jedáleň, práčovňa, stredisko osobnej hygieny).

Zákon o sociálnych službách v § 80 upravuje pôsobnosť obce pri poskytovaní sociálnych služieb. Okrem koncepcnej, rozhodovacej, posudkovej, poradenskej, kontrolnej, registračnej, evidenčnej, štatistickej, finančnej činnosti a terénnej sociálnej práce je v pôsobnosti obce poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie:

- sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
- nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
- opatrovateľskej služby,
- prepravnej služby,
- odľahčovacej služby,
- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
- terénnej sociálnej služby krízovej intervencie

a zriaďovať a zakladať nasledovné zariadenia sociálnych služieb:

- nocľaháreň,
- nízkoprahové denné centrum,
- zariadenie pre seniorov,
- zariadenie opatrovateľskej služby,
- denný stacionár.

Obec môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby, príp. môže sociálne služby účelne a vhodne spájať.

Zákon o sociálnych službách zaručuje právo fyzickej osoby na poskytnutie sociálnej služby alebo zabezpečenie jej poskytnutia a právo výberu poskytovateľa, za splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom a ďalšie práva pri poskytovaní sociálnych služieb.

Poskytovateľmi sociálnych služieb sú v súlade so zákonom obce, právnické osoby zriadené alebo založené obcou alebo samosprávnym krajom (verejní poskytovatelia sociálnych služieb) a iné právnické alebo fyzické osoby (neverejní poskytovatelia sociálnych služieb). Sociálne služby môže poskytovať len poskytovateľ zapísaný do registra poskytovateľov sociálnych služieb.

V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnej služby (tzv. štandardy kvality). Poskytovateľ je povinný napríklad vypracovať individuálny rozvojový plán klienta, dodržiavať maximálny počet klientov na jedného zamestnanca a za účelom zvýšenia profesionality práce vypracovať a uskutočňovať program supervízie.

1.5 Komunitný plán sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb (KPSS) je strategický dokument, ktorý analyzuje stav poskytovaných sociálnych služieb na území obce, hodnotí potreby a požiadavky jej obyvateľov a navrhuje budúci rozvoj v oblasti sociálnych služieb na stanovené obdobie. Dokument je reálnym výstupom komunitného plánovania sociálnych služieb a výsledkom dohody medzi zadávateľmi, poskytovateľmi a prijímateľmi sociálnych služieb. Poukazuje na potreby v danej komunite, pričom poskytuje aj možnosti finančného, personálneho, prevádzkového a organizačného zabezpečenia v oblasti poskytovania sociálnych služieb v danej komunite.

Najdôležitejšie **ciele komunitného plánu** sú:

- zistiť potreby a požiadavky prijímateľov sociálnych služieb,
- zistiť plány a predstavy poskytovateľov sociálnych služieb,
- koordinovať ponuku a dopyt v sociálnych službách,
- vytvoriť kompromis medzi predstavami, požiadavkami, možnosťami a dostupnými zdrojmi,
- zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb,
- stanoviť priority pre budúci rozvoj sociálnych služieb.

1.6 Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030

Národné priority rozvoja sociálnych služieb (NPRSS) v zmysle zákona o sociálnych službách vypracúva a zverejňuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 vydalo ministerstvo v marci 2021. Cieľom a účelom NPRSS je cyklicky pozitívne ovplyvňovať rozvoj sociálnych služieb v Slovenskej republike, a to cestou definovania politiky smerovania sociálnych služieb na národnej úrovni a následne formulovania základných priorít tohto rozvoja a predpokladov na dosiahnutie týchto priorít.

Účelom dokumentu pod názvom Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 je vymedziť rozvojovú trajektóriu sociálnych služieb na Slovensku do roku 2030. V súlade s tým sú najskôr definované predpoklady pre rozvoj a následne samotné národné priority, vďaka ktorým by sa mal rozvoj reálne dosiahnuť. Národné priority sú vymedzené tak, aby boli harmonizovateľné so súvisiacimi legislatívnymi zámermi a iniciatívami vlády SR v referenčnom období (NPRSS 2021 – 2030).

Predpoklady pre rozvoj sociálnych služieb:

Pre zabezpečenie podmienok rozvojovej trajektórie sociálnych služieb pre obdobie rokov 2021 – 2030 bude nevyhnutné naplniť nasledovné predpoklady, ktoré predstavujú pre napĺňanie NPRSS nevyhnutné vstupy:

- A. Vytvorenie strategického rámca sociálnych služieb do roku 2030 v Slovenskej republike
- B. Zabezpečenie finančnej a personálnej udržateľnosti rozvoja sociálnych služieb
- C. Prepájanie sociálnych služieb s inými verejnými službami v rámci podpory sociálnej inklúzie zraniteľných jednotlivcov, rodín, skupín a komunit.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb:

Slovenská republika si v kontexte rozvoja sociálnych služieb v období 2021 – 2030 zadefinovala nasledovné **národné priority**:

- NP1: Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb
- NP2: Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti
- NP3: Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasti systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby
- NP4: Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb.

1.7 Druhy a formy sociálnych služieb

Zákon o sociálnych službách vymedzuje (§12) tieto druhy sociálnych služieb:

A – SOCIÁLNE SLUŽBY KRÍZOVEJ INTERVENCIE

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach, ktorými sú:
 - 2.1. nízkoprahové denné centrum,
 - 2.2. integračné centrum,
 - 2.3. komunitné centrum,
 - 2.4. nocľaháreň,
 - 2.5. útulok,
 - 2.6. domov na polceste,
 - 2.7. zariadenie núdzového bývania,
3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu.

B – SOCIÁLNE SLUŽBY NA PODPORU RODINY S DEŤMI

1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
2. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
3. služba na podporu zosúladzovania rodinného života a pracovného života,
4. služba na podporu zosúladzovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa,
5. služba včasnej intervencie.

C – SOCIÁLNE SLUŽBY NA RIEŠENIE NEPRIAZNIVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCIE Z DÔVODU ŤAŽKÉHO ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA, NEPRIAZNIVÉHO ZDRAVOTNÉHO STAVU ALEBO Z DÔVODU DOVŔŠENIA DÔCHODKOVÉHO VEKU

1. poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek,
 - 1.1. zariadenie podporovaného bývania,
 - 1.2. zariadenie pre seniorov,
 - 1.3. zariadenie opatrovateľskej služby,
 - 1.4. rehabilitačné stredisko,
 - 1.5. domov sociálnych služieb,
 - 1.6. špecializované zariadenie,
 - 1.7. denný stacionár,
2. domáca opatrovateľská služba,
3. prepravná služba,
4. sprievodcovská služba a predčitateľská služba,
5. tlmočnická služba,
6. sprostredkovanie tlmočnickej služby,
7. sprostredkovanie osobnej asistencie,
8. požičiavanie pomôcok.

D – SOCIÁLNE SLUŽBY S POUŽITÍM TELEKOMUNIKAČNÝCH TECHNOLOGIÍ

1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.

E – PODPORNÉ SLUŽBY

1. odľahčovacia služba,
2. pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,

3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
4. podpora samostatného bývania,
5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
6. poskytovanie sociálnej služby v práčovni,
7. poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Zákon o sociálnych službách vymedzuje (§13) tieto **formy sociálnych služieb**:

- **Ambulantná forma** – poskytuje sa fyzickej osobe, ktorá dochádza, je sprevádzaná alebo je dopravovaná do miesta poskytovania sociálnej služby,
- **Terénna forma** – poskytuje sa fyzickej osobe v jej prirodzenom sociálnom prostredí alebo v jej domácom prostredí,
- **Pobytová forma** v zariadení – poskytuje sa, ak súčasťou sociálnej služby je ubytovanie. Pobytová sociálna služba sa poskytuje ako celoročná sociálna služba alebo týždenná sociálna služba,
- **Iná forma** – poskytuje sa najmä telefonicky alebo s použitím telekomunikačných technológií, ak je to účelné.

1.8 Vzťah komunitného plánu k nadradeným dokumentom

Komunitný plán sociálnych služieb sa v zmysle § 83 ods. 2 zákona o sociálnych službách vypracúva na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb. V súčasnom období sú platné **Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021-2030**, v ktorých sú zadefinované 4 národné priority na nasledovné obdobie (pozri kap. 1.6). Kľúčovú úlohu v otázke systémového riešenia „fungovania“ sociálnych služieb na území Slovenskej republiky má predovšetkým štát, a to najmä prostredníctvom Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny a zákonodarného zboru (realizácia potrebných štrukturálnych zmien v oblasti sociálnych služieb, nastavenie legislatívy, spôsobu a podmienok financovania sociálnych služieb, povinností, zodpovedností a pod.). Samozrejme, v súčinnosti s participujúcimi subjektmi, medzi ktoré patria aj obce a mestá.

Komunitný plán sociálnych služieb obce Petrovany svojou štruktúrou, analýzami a zadefinovanou stratégiou nadväzuje najmä na Národnú prioritu 1 (Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb) a Národnú prioritu 4 (Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb). Realizovanými analýzami a dotazníkovým prieskumom medzi obyvateľmi obce zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb a na základe týchto výsledkov určuje potreby rozvoja sociálnych služieb, personálne podmienky, finančné podmienky, prevádzkové podmienky a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

2 DEMOGRAFICKÁ A SOCIÁLNA ANALÝZA

Sociálne služby predstavujú jednu z foriem sociálnej pomoci pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii a sú alebo v budúcnosti môžu byť pre mnohých dôležitou oporou sociálneho začlenenia občanov a uspokojovania sociálnych potrieb. Dostupnosť sociálnych služieb (či už z hľadiska geografického alebo z hľadiska ich variability) do značnej miery závisí od rôznorodosti ich poskytovateľov, a preto je veľmi dôležité pri ich plánovaní vychádzať najmä z porovnania existujúcej ponuky sociálnych služieb so zistenými potrebami prijímateľov. Pre správne určenie potrieb poskytovania sociálnych služieb je tak potrebné poznať sociálne a demografické východiská.

2.1 Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Petrovany za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období zvýšil o 156 (z 1 849 v roku 2013 na 2 005 v roku 2022).

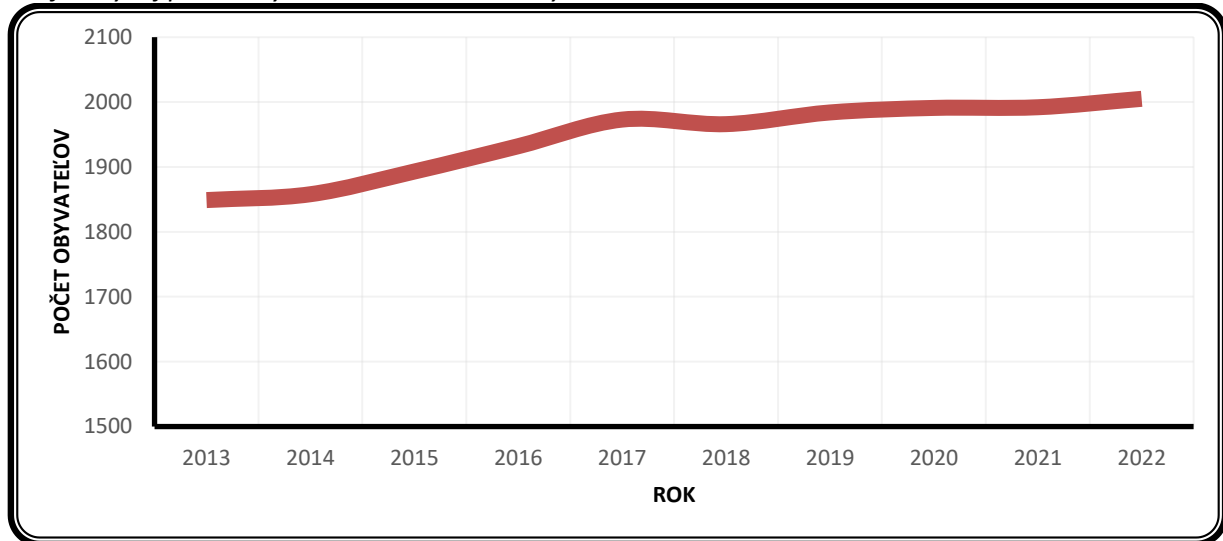
Tabuľka 1: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet obyvateľov (k 31.12.)	1849	1858	1893	1932	1973	1966	1984	1991	1992	2005
Živonarodení	15	14	20	26	22	18	19	18	14	16
Zomrelí	15	20	11	8	15	17	11	14	19	21
Bilancia prirodzeného pohybu	0	-6	9	18	7	1	8	4	-5	-5
Prisťahovaní	23	38	47	42	51	25	34	27	47	43
Vystáňovaní	26	23	21	21	17	33	24	24	26	25
Migračné saldo	-3	15	26	21	34	-8	10	3	21	18
Bilancia celkového pohybu	-3	9	35	39	41	-7	18	7	16	13
Hr.m. živorodenosti (‰)	8,1	7,5	10,6	13,5	11,2	9,2	9,6	9,0	7,0	8,0
Hr.m. úmrtnosti (‰)	8,1	10,8	5,8	4,1	7,6	8,6	5,5	7,0	9,5	10,5
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	0,0	-3,2	4,8	9,3	3,5	0,5	4,0	2,0	-2,5	-2,5
Hr.m. imigrácie (‰)	12,4	20,5	24,8	21,7	25,8	12,7	17,1	13,6	23,6	21,4
Hr.m. emigrácie (‰)	14,1	12,4	11,1	10,9	8,6	16,8	12,1	12,1	13,1	12,5
Hr.m. migračného salda (‰)	-1,6	8,1	13,7	10,9	17,2	-4,1	5,0	1,5	10,5	9,0
Hr.m. celkového prírastku (‰)	-1,6	4,8	18,5	20,2	20,8	-3,6	9,1	3,5	8,0	6,5

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

Vývoj počtu obyvateľov obce Petrovany za ostatných 10 rokov má stúpajúci trend. V porovnaní s rokom 2013 bol počet obyvateľov obce na konci roku 2022 o 8 % vyšší.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Petrovany

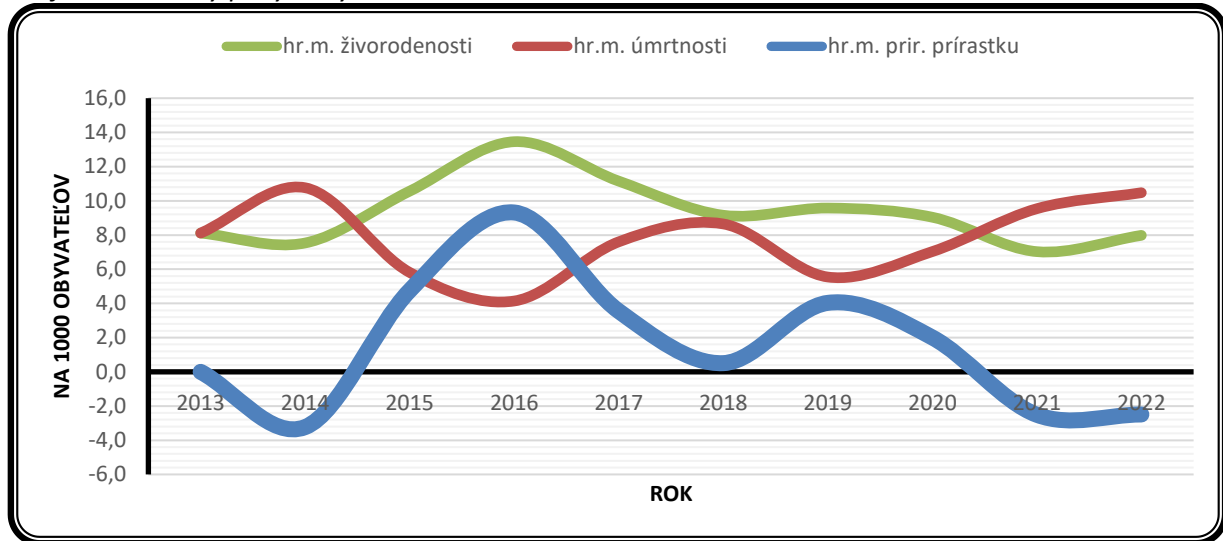
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Úroveň natality za posledných 10 rokov mala pomerne nevyrovnaný priebeh, keď sa pohybovala v rozmedzí cca 7-14 ‰. Počet narodených detí sa v obci medziročne pohyboval v rozmedzí 14-26. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za celé hodnotené obdobie, teda za posledných 10 rokov, bola v Petrovanoch 9,4 ‰. Obec teda v tomto ukazovateli dosahuje málo priaznivé hodnoty. Pre porovnanie, v okrese Prešov sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 12,0 ‰, v Prešovskom kraji 12,0 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni cca 9,5 ‰.

Medziročný vývoj počtu zomrelých mal, podobne ako u živorodených, taktiež menej vyrovnaný priebeh. Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v roku 2016 (8 osôb), najviac v roku 2022 (21 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 4,1 po 10,5 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol v Petrovanoch 7,8 ‰. V obci teda môžeme pozorovať nižšiu mieru úmrtnosti akú má Slovenská republika (cca 11,0 ‰), Prešovský kraj (9,5 ‰) i okres Prešov (cca 9,0 ‰).

Takéto hodnoty hrubej miery živorodenosti a hrubej miery úmrtnosti sa odzrkadľujú v bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Petrovian. Obec bola počas väčšiny hodnoteného obdobia populačne zisková (6x), 1x bola bilancia vyrovnaná (2013) a negatívnu bilanciu prirodzeného pohybu zaznamenala len 3x. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od -3,2 ‰ po 9,3 ‰. Z dôvodu takejto kombinácie natality s mortalitou bola reprodukcia obyvateľstva za posledných 10 rokov mierne priaznivá. Celkovo možno konštatovať, že prirodzenými populačnými procesmi dochádzalo v obci k prírastku obyvateľov.

Graf 2: Prirodený pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

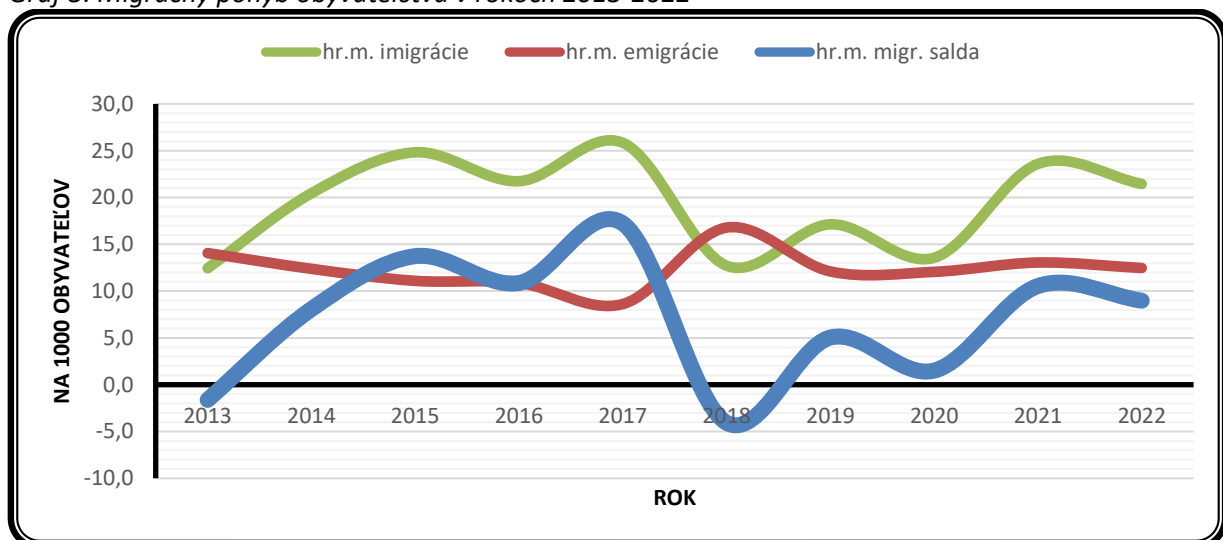

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Podobne ako vývoj prirodzeného pohybu, aj vývoj z hľadiska migračného pohybu je v obci pozitívny (dokonca – v oveľa vyššej miere). Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 19,4 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 37,7 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala nižšie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 12,3 ‰ (v priemere 24,0 vystahovaných osôb ročne).

Výsledkom hore uvedených procesov bol veľmi priaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -8 osôb v roku 2018 po +34 osôb v roku 2017. Kladné migračné saldo obec zaznamenala až 8x, len 2x bolo migračné saldo záporné. Väčšinu hodnoteného obdobia teda obec vykazuje pozitívnu bilanciu migračného salda. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je priaznivý.

Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

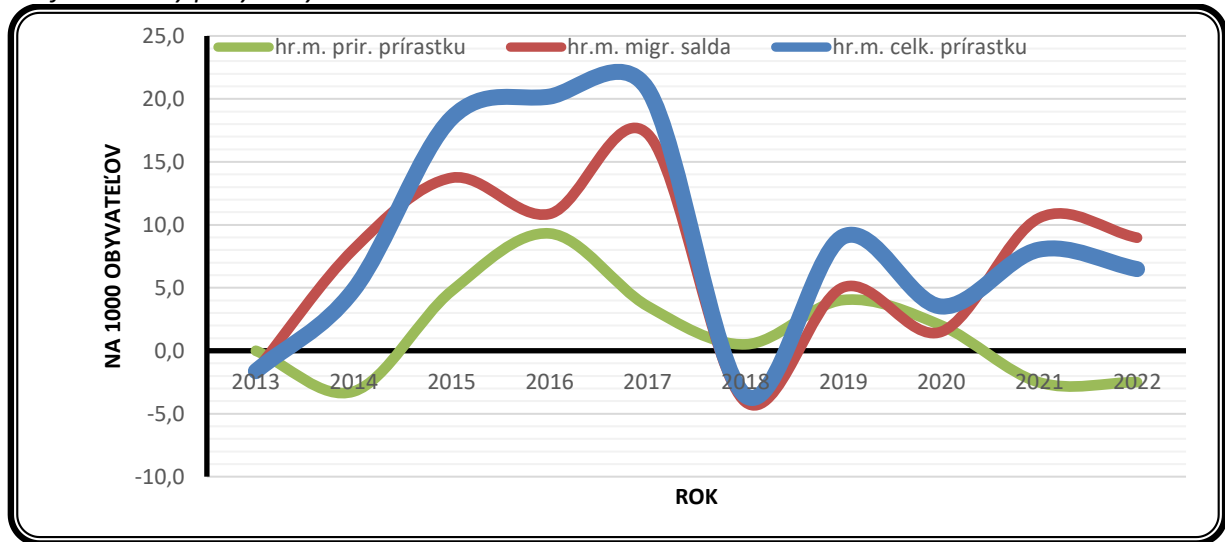
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas väčšiny hodnoteného obdobia kladné hodnoty (viac ľudí sa v týchto rokoch narodilo ako zomrelo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov poväčšine rástol. Podobne, aj hrubá miera migračného salda dosahovala väčšinou kladné

hodnoty, znamenajúce migračný prírastok obyvateľstva (viac ľudí sa do obce v danom roku prisťahovalo ako sa z nej vysťahovalo).

Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je výrazný celkový prírastok obyvateľov obce Petrovany. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno teda hodnotiť veľmi pozitívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska rýchlo rastie).

Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

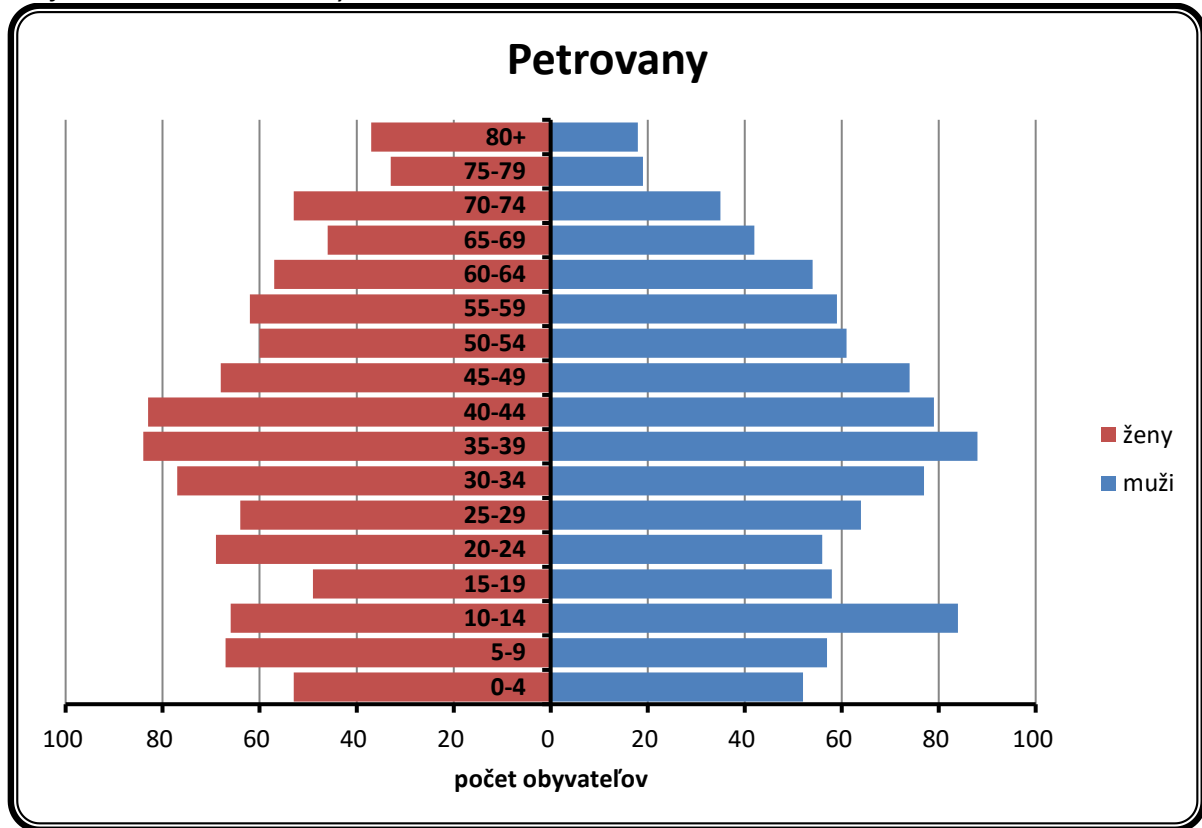
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

2.2 Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Veková pyramída obyvateľstva Petrovian ukazuje, že v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza regresívny typ populácie, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) nedosahuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 3 k 2 k 31.12.2022). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Petrovian majú vekové skupiny (podľa poradia) 35-39 ročných (172 obyvateľov), 40-44 ročných (162) a 30-34 ročných (154 obyvateľov). K 31.12.2022 tu spomedzi 2 005 obyvateľov žilo 379 detí do 14 rokov a 283 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 2 005 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 977 mužov a 1 028 žien.

V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) mierne klesať.

Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2022

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Obyvateľstvo obce rýchlo starne. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva sa za ostatných 10 rokov zvýšil z 36,85 na 38,71 rokov. V porovnaní so Slovenskou republikou žije v obci trochu mladšie obyvateľstvo, to však starne veľmi podobným (rýchlom) tempom ako je priemer SR.

Tabuľka 2: Vývoj priemerného veku obyvateľstva

Priemerný vek / rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Petrovany	36,85	37,07	37,33	37,42	37,34	37,72	38,02	38,38	38,66	38,71
Slovenská republika	39,60	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39	41,62

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V štruktúre obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite, teda podľa produktívnych vekových skupín, prevláda predproduktívna zložka (0-14 r.) nad poproduktívnou zložkou (65+ r.) obyvateľstva, pričom podiel produktívnej zložky je 67,0 %.

Tabuľka 3: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín

k 31.12.2022	Počet obyvateľov	Veková štruktúra obyvateľov					
		počet			podiel (%)		
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Petrovany	2 005	379	1343	283	18,9	67,0	14,1

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

2.3 Národnostná a konfesionálna štruktúra obyvateľstva

Národnostné zloženie obyvateľstva Petrovian bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 takmer homogénne, keďže v ňom podľa jeho výsledkov výrazne dominovala slovenská národnosť s 92,5 % obyvateľov (1 828 z 1 976 osôb). Vyššie zastúpenie však mala aj rómska (57 obyvateľov) národnosť.

Tabuľka 4: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	1 828	92,5
maďarská	1	0,1
rómska	57	2,9
rusínska	3	0,2
česká	3	0,2
ukrajinská	4	0,2
nemecká	4	0,2
anglická	1	0,1
iná	1	0,1
nezistená	74	3,7
SPOLU	1 976	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tieto výsledky sú však do značnej miery skreslené, nakoľko obyvatelia rómskej národnosti majú tendenciu hlásiť sa (z rôznych dôvodov) najmä k slovenskej národnosti (ale aj iným). Podľa kvalifikovaného odhadu publikovaného v Atlase rómskych komunit (2019) žilo v obci Petrovany v čase výskumu z celkového počtu 1 963 obyvateľov 23 % Rómov (453 osôb).

V konfesionálnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 výrazne dominovalo rímskokatolícke vierovyznanie so 77,8 % obyvateľov (1 538 z 1 976 obyvateľov), vyššie zastúpenie však mala aj Evanjelická cirkev augsburského vyznania (5,3 %; 104 obyvateľov). K žiadnemu náboženstvu sa nehlásilo 6,0 % obyvateľov obce (118 osôb) a u 4,0 % obyvateľov (80 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2021).

Tabuľka 5: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	118	6,0
Rímskokatolícka cirkev	1 538	77,8
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	104	5,3
Gréckokatolícka cirkev	68	3,4
Reformovaná kresťanská cirkev	2	0,1
Pravoslávna cirkev	4	0,2
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	9	0,5
Evanjelická cirkev metodistická	2	0,1
Kresťanské zbory	21	1,1
Apoštolská cirkev	22	1,1
Cirkev adventistov siedmeho dňa	1	0,1
ostatné a nepresne určené kresťanské cirkvi	1	0,1
ad hoc hnutia	4	0,2
iné	2	0,1
nezistené	80	4,0
SPOLU	1 976	100,0

Zdroj: SODB 2021

2.4 Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Petrovany za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí 48 až 149. Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 5,3 % (2018) po 16,3 % (2013), pričom k 31.12.2022 bola na úrovni 8,0 %. Pre porovnanie, k 31.12.2022 bola miera nezamestnanosti v okrese Prešov 8,3 %, v Prešovskom kraji bola na úrovni 11,0 % a v Slovenskej republike 6,6 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Prešov susedí, bola nasledovná: Levoča 10,5 %, Sabinov 15,3 %, Svidník 12,1 %, Vranov nad Topľou 15,8 %, Košice - okolie 10,6 %, Gelnica 12,7 %.

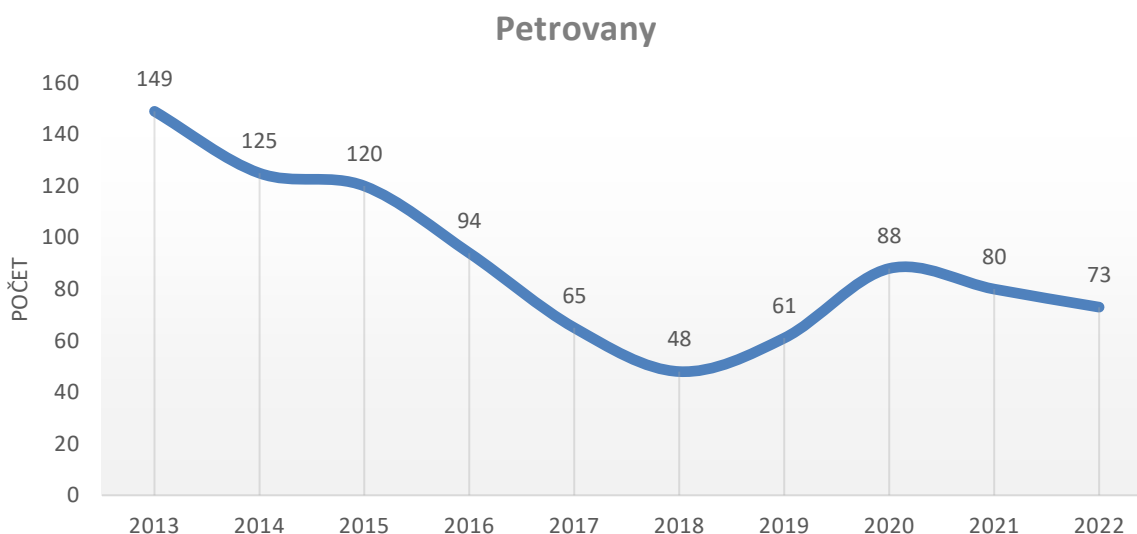
Tabuľka 6: Vývoj nezamestnanosti v obci

k 31.12.	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet UoZ	149	125	120	94	65	48	61	88	80	73
Miera nezamestnanosti* (%)	16,3	13,7	13,1	10,3	7,1	5,3	6,7	9,6	8,8	8,0

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v obci zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021.

Zdroj: SODB 2021, UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 6: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2013-2022 (k 31.12.)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Na konci roku 2022 bolo v obci Petrovany prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 73 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 33 mužov (45,2 %) a 40 žien (54,8 %). Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, najväčšie problémy s nezamestnanosťou v obci majú obyvatelia vo veku 20-29 rokov. Ide spravidla o absolventov a o osoby, ktoré doposiaľ ešte nikde nepracovali. Táto veková skupina obyvateľov je na trhu práce marginalizovaná.

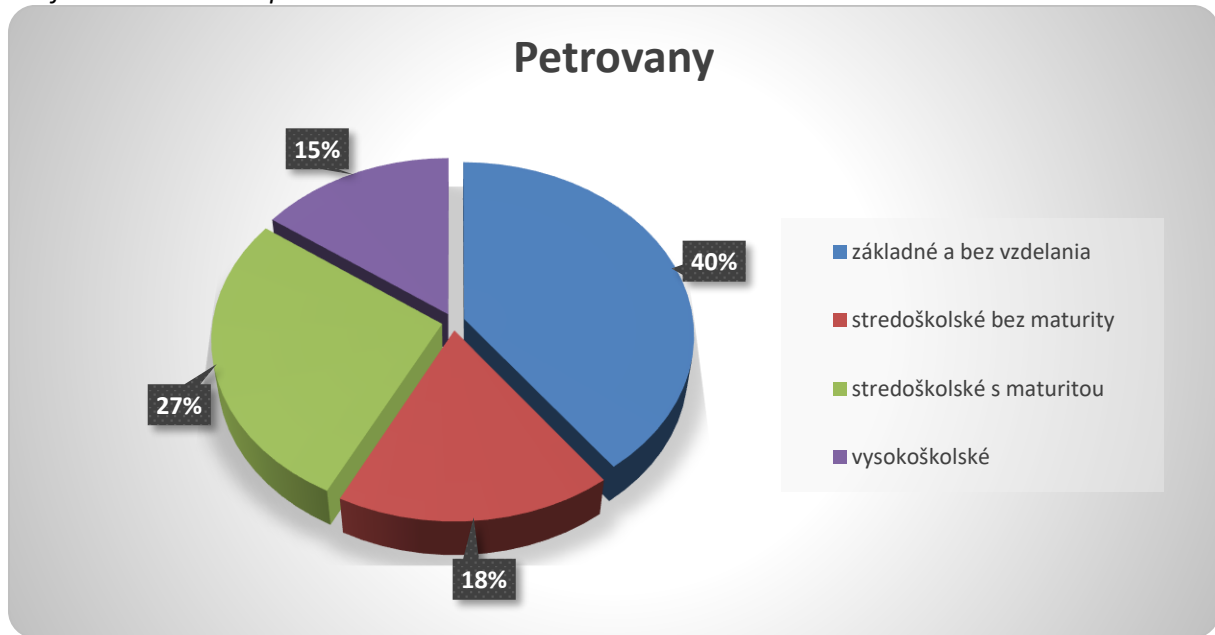
Tabuľka 7: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022

do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
2	2,7	26	35,6	13	17,8	12	16,4	13	17,8	7	9,6	73	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Petrovanoch veľmi negatívnou skutočnosť, že zo 73 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2022 bolo až 40 % UoZ (29 osôb) s najvyšším ukončeným vzdelaním základným alebo bez vzdelania.

Graf 7: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2022

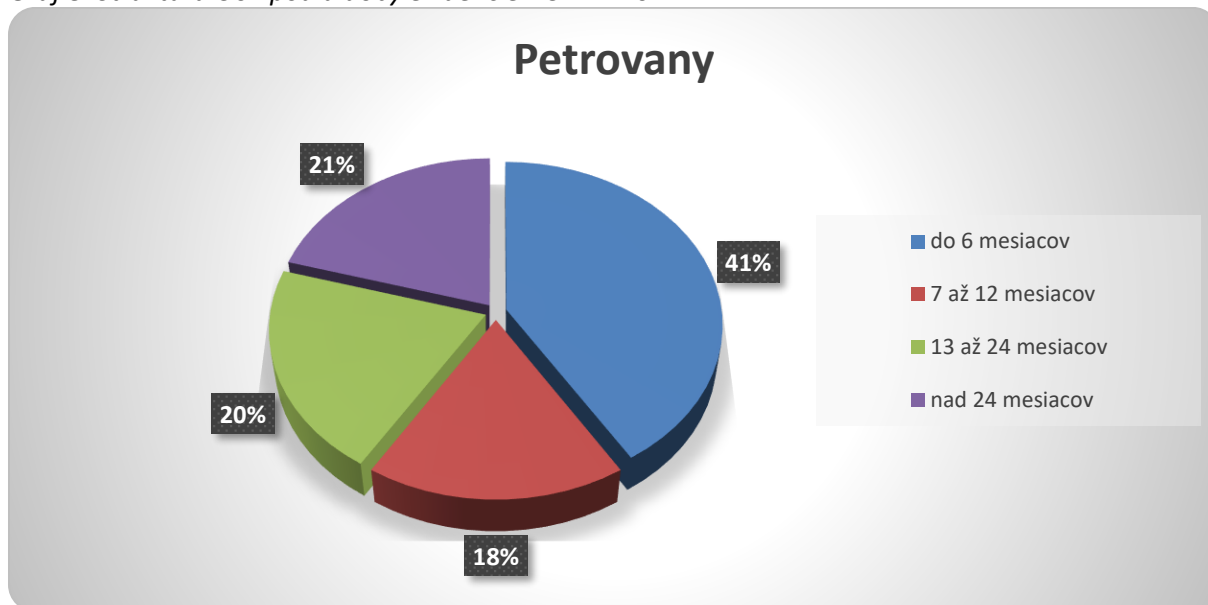

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomickeho a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovej počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

V Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2022 pohyboval na úrovni cca 40 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 19 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 41 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie). V Petrovanoch bol k 31.12.2022 podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) 41 %, pričom 21 % (15 UoZ) z celkovej počtu UoZ bolo nezamestnaných viac ako 2 roky.

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2022

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v KZAM rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri KZAM sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa KZAM majú v Petrovanoch pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (23 UoZ zo 73; 31,5 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, stráženie majetku, ručné balenie, manipulácie s nákladmi, dokladanie tovaru, pomocné práce, likvidovanie odpadov a pod.).

Tabuľka 8: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2022

Trieda KZAM	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	0	0,0
2 - Špecialisti	3	4,1
3 - Technici a odborní pracovníci	6	8,2
4 - Administratívni pracovníci	9	12,3
5 - Pracovníci v službách a obchode	12	16,4
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	1	1,4
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	3	4,1
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	5	6,8
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	23	31,5
N/A - neurčené	11	15,1
Spolu	73	100,0

* klasifikácia zamestnaní je vytvorená v súlade s medzinárodnou štandardnou klasifikáciou zamestnaní ISCO-08

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

2.5 Školstvo a zdravotníctvo

V Petrovanoch sa nachádza materská škola, ako aj plne organizovaná, základná 9-ročná škola. Zriaďovateľom oboch škôl je obec Petrovany. Materská škola funguje ako neprávny subjekt, v šk. roku 2022/2023 ju navštevuje 56 detí. Základná škola funguje ako právny subjekt, v šk. roku 2022/2023 ju navštevuje 193 žiakov. Popri ZŠ je zriadená aj školská jedáleň a v popoludňajších hodinách majú žiaci školy možnosť venovať sa rôznym záujmovým a výchovno-vzdelávacím aktivitám v rámci školského klubu detí. Najbližšie stredné školy, ktoré môžu študenti z Petrovian navštevovať, sa nachádzajú v Prešove.

Za základnou zdravotnou starostlivosťou musia obyvatelia obce dochádzať len čiastočne. Ambulancie základnej zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov obce Petrovany, v rámci ktorých sa zriaďujú zdravotné obvody (ambulancia praktického lekára pre dospelých, praktického lekára pre deti a dorast) sa nachádzajú v Prešove, ambulancia zubného lekára a gynekologická ambulancia sa nachádzajú v Petrovanoch. Ďalšie špecializované zdravotné ambulancie sa nachádzajú najmä v Prešove.

3 SOCIÁLNE SLUŽBY V OBCI

Poslaním sociálnych služieb je pomôcť ľuďom udržať si alebo znovu získať svoje miesto v spoločnosti, v komunite, kde žijú. Ich cieľom je zaistiť pomoc a podporu ľuďom, ktorí riešia najrôznejšie problémy z dôvodu nepriaznivej sociálnej situácie, dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu, zdravotného postihnutia, či krízovú sociálnu situáciu a nie sú schopní tieto problémy riešiť bez pomoci druhých.

3.1 Verejní poskytovatelia sociálnych služieb

Verejným poskytovateľom sociálnych služieb môže byť obec, právnická osoba zriadená obcou alebo založená obcou, vyšší územný celok a právnická osoba zriadená vyšším územným celkom alebo založená vyšším územným celkom.

Podľa § 80 zákona o sociálnych službách sú v pôsobnosti obce nasledujúce aktivity:

- vypracúvať a schvaľovať komunitný plán sociálnych služieb,
- utvárať podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- rozhodovať o odkázanosti a zániku odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu,
- poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie:
 - sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
 - nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
 - opatrovateľskej služby,
 - prepravnej služby,
 - odľahčovacej služby,
 - pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa § 31 zákona,
 - terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,
- poskytovať základné sociálne poradenstvo,
- zriaďovať, zakladať a kontrolovať nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,
- viesť evidenciu posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby, evidenciu rozhodnutí a prijímateľov sociálnych služieb,
- vyhľadávať fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
- poskytovať štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb,
- uhrádzať náklady za zdravotné výkony (na posudzovanie).

Samospráva obce však môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby ako sú vyššie uvedené, príp. môže sociálne služby účelne a vhodne spájať.

Obec Petrovany v zmysle zákona o sociálnych službách zabezpečuje svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom;
- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** vyššie spomínaná povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- **terénna sociálna služba krízovej intervencie:** poskytuje sa prostredníctvom národného projektu Terénna sociálna práca a terénna práca v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunit (NP TSP a TP II). Cieľom terénnej sociálnej práce je komplexné riešenie sociálnej exklúzie marginalizovaných skupín občanov žijúcich v obci. Prostredníctvom TSP obec systematicky prispieva k zlepšeniu kvality života jednotlivcov a rodín v riziku sociálneho vylúčenia. V roku 2023 obec túto činnosť zabezpečuje prostredníctvom dvoch terénnych

sociálnych pracovníkov, ktorí aktuálne evidujú 140 založených spisov klientov (ktorým táto služba bola poskytnutá);

Hlavným cieľom NP TSP a TP II. je poskytovanie kvalitných služieb klientom z marginalizovaných rómskych komunít, ktorí patria medzi najviac vylúčené skupiny alebo skupiny ohrozené sociálnym vylúčením a chudobou. Terénna sociálna práca je prevažne vykonávaná v prirodzenom prostredí človeka (v byte, komunite, vo voľnom priestranstve) a je zameraná na prevenciu sociálneho vylúčenia alebo jeho prehlbovania, na uľahčovanie života, sprevádzanie v ťažkých životných situáciách a zmiernovanie dopadov zlej sociálnej situácie: chudoby a sociálneho vylúčenia. Prostredníctvom terénnej sociálnej práce sa v národnom projekte plánuje dosiahnuť začlenenie osôb žijúcich v marginalizovaných rómskych komunitách do spoločnosti, zlepšiť resp. zmierniť ich nepriaznivé životné situácie tak, aby mali dôstojné podmienky a reálne možnosti na zmenu týchto nepriaznivých životných situácií. Medzi ďalšie vybrané dôležité aktivity projektu patrí aj zvyšovanie profesionalizácie výkonu terénnej sociálnej práce prostredníctvom tematických vzdelávacích aktivít pre TSP a TP, odborného tematického vzdelávania RK, lokálnych porád, pravidelnej supervízie a sieťovanie s ostatnými pomáhajúcimi profesiami pôsobiacimi v marginalizovaných rómskych komunitách (www.minv.sk);

opatrovateľská služba: sociálna služba poskytovaná obcou **terénnou formou** na neurčitý čas fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej II podľa prílohy č. 3 zákona o sociálnych službách a tiež fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách podľa prílohy č. 4 tohto zákona. Ide teda najmä o pomoc osobám, ktoré majú zníženú sebestačnosť z dôvodu veku, chronického ochorenia alebo zdravotného postihnutia a sú odkázaní na pomoc inej osoby pri úkonoch sebaobsluhy (osobná hygiena, stravovanie, pomoc pri vyzliekaní a obliekaní, pomoc pri chôdzi), úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť (nákup, príprava jedla, upratovanie, pranie, žehlenie) a pri základných sociálnych aktivitách (sprievod na lekárske vyšetrenie, vybavenie úradných záležitostí). Obec Petrovany je síce registrovaným poskytovateľom opatrovateľskej služby, aktuálne však túto službu žiadnemu prijímateľovi neposkytuje.

V obci nepôsobia žiadni iní verejní poskytovatelia sociálnych služieb.

Posudková činnosť

Ako už bolo spomenuté vyššie, obec Petrovany povinne zo zákona vykonáva (o.i.) posudkovú činnosť na účely poskytovania sociálnej služby. Táto činnosť pozostáva z lekárskej a zo sociálnej posudkovej činnosti. Cieľom posudkovej činnosti je zistiť odkázanosť fyzickej osoby na sociálnu službu v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a odkázanosť na poskytovanie opatrovateľskej služby v domácnosti.

Lekársku posudkovú činnosť vykonáva lekár na základe zmluvy s obcou. V rámci nej lekár hodnotí a posudzuje zdravotný stav a zmeny zdravotného stavu fyzickej osoby, ktorá podala obci žiadosť o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu. Posudzujúci lekár pri vykonávaní lekárskej posudkovej činnosti spolupracuje so sociálnym pracovníkom obce.

Sociálnu posudkovú činnosť vykonáva zamestnanec obce (alebo iná osoba na základe zmluvnej spolupráce s obcou). V rámci nej sa posudzujú individuálne predpoklady fyzickej osoby, jej rodinné prostredie a prostredie, ktoré ovplyvňuje začlenenie fyzickej osoby do spoločnosti. Výsledkom sociálnej posudkovej činnosti je sociálny posudok, ktorý obsahuje znevýhodnenia fyzickej osoby v oblasti úkonov sebaobsluhy, úkonov starostlivosti o domácnosť a základných sociálnych aktivít.

Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, záujem o tie sociálne služby, na ktoré vydáva obec v rámci svojich kompetencií rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu, je pomerne veľký. Za ostatných 5 rokov vydala obec Petrovany až 47 rozhodnutí o odkázanosti na sociálnu službu, pričom najviac rozhodnutí bolo vydaných na sociálnu službu v dennom stacionári.

Tabuľka 9: Rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu vydané obcou Petrovany v období 2018-2022

Počet / rok	2018	2019	2020	2021	2022	SPOLU
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na opatrovateľskú službu	4	2	0	2	4	12
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na soc. službu v zariadení pre seniorov	6	1	1	3	2	13
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na soc. službu v zariadení opatrovateľskej služby						0
Vydané rozhodnutia o odkázanosti na soc. službu v dennom stacionári	14	4	0	1	3	22
ROZHODNUTIA SPOLU:	24	7	1	6	9	47

Zdroj: Obecný úrad Petrovany

3.2 Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb

V Petrovanoch pôsobia v čase spracovania tohto Komunitného plánu (jar 2023) až traja neverejní poskytovatelia sociálnych služieb. Nezisková organizácia **LIRI, n.o.** prevádzkuje v obci na adrese Petrovany 316 **denný stacionár**. Táto sociálna služba sa poskytuje **ambulantnou formou**, jeho kapacita je 30 osôb. V dennom stacionári sa podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách poskytuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby ak jej stupeň odkázanosti je najmenej III podľa prílohy č. 3 tohto zákona a je odkázaná na sociálnu službu v zariadení len na určitý čas počas dňa.

V dennom stacionári sa

- a) poskytuje
 - pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby,
 - sociálne poradenstvo,
 - sociálna rehabilitácia,
 - stravovanie,
- b) zabezpečuje
 - rozvoj pracovných zručností,
 - záujmová činnosť.

Ďalším neverejným poskytovateľom je organizácia **Človek v ohrození**, ktorá na adrese Petrovany 291 prevádzkuje **komunitné centrum**. Sociálna služba v komunitnom centre sa poskytuje **ambulantnou formou**, kapacita tohto komunitného centra je 30 osôb. V komunitnom centre sa okrem komunitnej práce a komunitnej rehabilitácie fyzickej osobe ohrozenej sociálnym vylúčením alebo obmedzením jej schopnosti spoločensky sa začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu zotrávania v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby

- a) poskytuje
 - základné sociálne poradenstvo,
 - pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
 - pomoc pri príprave na školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa do a zo školského zariadenia,

- b) vykonáva preventívna aktivita,
- c) zabezpečuje záujmová činnosť.

Tretím neverejným poskytovateľom je organizácia **Domov sv. Dominika**, ktorá na adrese Petrovany 115 prevádzkuje 2 zariadenia sociálnych služieb: **zariadenie pre seniorov** a **špecializované zariadenie**. Sociálne služby v oboch zariadeniach sa poskytujú **pobytovou – ročnou formou**. Kapacita zariadenia pre seniorov je 15 osôb, kapacita špecializovaného zariadenia je 25 osôb.

V zariadení pre seniorov sa fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej IV podľa prílohy č. 3 zákona alebo fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje z iných vážnych dôvodov

- a) poskytuje
 - pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby,
 - sociálne poradenstvo,
 - sociálna rehabilitácia,
 - ubytovanie,
 - stravovanie,
 - upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva,
 - osobné vybavenie,
- b) utvárajú podmienky na úschovu cenných vecí,
- c) zabezpečuje záujmová činnosť.

V špecializovanom zariadení sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby, jej stupeň odkázanosti je najmenej V podľa prílohy č. 3 a má zdravotné postihnutie, ktorým je najmä Parkinsonova choroba, Alzheimerova choroba, pervazívna vývinová porucha, skleróza multiplex, schizofrénia, demencia rôzneho typu etiológie, hluchoslepota, AIDS alebo organický psychosyndróm ťažkého stupňa. V špecializovanom zariadení sa

- a) poskytuje
 - pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby,
 - sociálne poradenstvo,
 - sociálna rehabilitácia,
 - ubytovanie,
 - stravovanie,
 - upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva,
 - osobné vybavenie,
- b) zabezpečuje
 - rozvoj pracovných zručností,
 - záujmová činnosť,
- c) utvárajú podmienky na
 - vzdelávanie,
 - úschovu cenných vecí.

Priamo v obci nepôsobí žiaden iný neverejný poskytovateľ sociálnych služieb. Obyvatelia Petrovian však v prípade potreby môžu využiť pomoc viacerých neverejných (ako aj verejných) poskytovateľov, ktorí poskytujú sociálne služby rôznou formou (terénnou, ambulatnou, príp. inou) či už na území celého Prešovského kraja alebo v regióne okresu Prešov, príp. iného okresu v rámci Slovenska.

3.3 Aktivity obce Petrovany a iných subjektov na úseku sociálnej starostlivosti (mimo pôsobnosti zákona o sociálnych službách)

Okrem vyššie uvedených služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách, zabezpečuje obec Petrovany pre svojich obyvateľov na úseku sociálnych vecí a v záujme podpory komunitného rozvoja aj iné služby, podporu, pomoc a aktivity (na základe iných zákonov alebo všeobecne záväzných nariadení obce):

- **výkon osobitného príjemcu prídavku na deti, ktoré zanedbávajú povinnú školskú dochádzku:** túto činnosť obec vykonáva v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny; v školskom roku 2022/2023 je obec Petrovany osobitným príjemcom prídavku na 1 dieťa;
- **dotácia na stravu seniorom a ŤZP osobám:** ide o finančnú pomoc osobám, ktoré patria medzi nízkopríjmové skupiny obyvateľstva; obec v roku 2023 poskytuje dotáciu na stravu 50 seniorom a 10 ŤZP osobám vo výške 2,60 € / obed;
- **donáška obedov seniorom a ŤZP osobám:** pomoc osobám, ktoré si nevedia zabezpečiť obed vlastnou cestou; Ide o službu spojenú s prípravou, výdajom a rozvozom stravy do domácností, ktorú obec na požiadanie zabezpečuje imobilným osobám alebo osobám so zníženou schopnosťou pohybu; v roku 2023 poskytuje obec donášku obedov 60 osobám;
- **donáška liekov seniorom a ŤZP osobám:** pomoc osobám, ktoré majú problém zabezpečiť si potrebné lieky vlastnou cestou; Ide o službu, ktorú obec na požiadanie zabezpečuje najmä imobilným osobám alebo osobám so zníženou schopnosťou pohybu; v roku 2023 poskytuje obec donášku liekov viacerým osobám (podľa aktuálnej potreby);
- **jednorazová dávka a nevyhnutná okamžitá pomoc občanovi v hmotnej núdzi:** okamžitá pomoc občanom v krízových situáciách (napr. pri živelnej pohrome, na okamžité zabezpečenie liekov, nevyhnutných potrieb pre živobytie a pod.); v roku 2022 obec poskytla 3 takéto dávky;
- **menšie obecné služby:** služba poskytovaná v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorej je udržiavať u miestnych dlhodobo nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky; v obci túto službu mesačne využíva priemerne cca 8 dlhodobo nezamestnaných osôb;
- **iné opatrenia aktívnej politiky trhu práce** (napr. podľa § 50 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti): služby poskytované v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorých je udržiavať, resp. rozvíjať u nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky.

Okrem poskytovania všetkých vyššie uvedených služieb (či už sociálnych služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách alebo služieb poskytovaných na základe iných zákonov alebo VZN obce, príp. služieb poskytovaných prostredníctvom mimovládnych organizácií), predstavujú veľmi významnú súčasť komunitného rozvoja a začleňovania jedincov do spoločnosti aj rôzne organizácie. Dôležitou súčasťou každodenného života obyvateľov, obzvlášť obyvateľov v riziku sociálneho vylúčenia, sú totižto rôzne sociálne aktivity (ako napr. záujmová činnosť, komunitná činnosť, dobrovoľnícka činnosť, kultúrne, spoločenské a športové akcie a pod.). Týmito sociálnymi aktivitami možno veľmi účinne predchádzať rôznym formám asociálneho správania, ktoré sú častokrát vyvolané napr. veľkým množstvom voľného času, nudou, absenciou povinností, absenciou pocitu spolupatričnosti, pocitom nedocenenia, chudobou, sklonsmi k užívaniu návykových látok a pod.

Z tohto hľadiska je veľmi pozitívnym momentom skutočnosť, že v Petrovanoch vyvíja sociálne aktivity a spoločenskú činnosť množstvo rôznych subjektov a organizácií, v rámci ktorých (resp. v spolupráci s ktorými) môžu obyvatelia obce pôsobiť. Okrem samotnej obce, ktorá počas roka organizuje viaceré kultúrno-spoločenské podujatia, sú to napr. Jednota dôchodcov Slovenska, Slovenský Červený kríž, Komunita sestier, Katolícka jednota Slovenska, Ružencové bratstvo, Zbor Boží šramot, Modlitby matiek, Tretí rád sv. Dominika, Únia žien Slovenska, poľovnícke združenie Svornosť, FS J. Príhodu, FS Petroviančan, Kapela J.O.Y., Slovenský zväz drobnochovateľov, FK TJ Petrovany alebo tiež občianske združenie Zlatý Klas, o.z.

Významnú pomoc pre obyvateľov obce Petrovany na úseku zdravotníctva a sociálnych vecí poskytuje aj spoločnosť ADOS Agáta Smelá, ktorá prevádzkuje **Agentúru domácej ošetrovateľskej starostlivosti (ADOS)** a ktorej pracovníci poskytujú ošetrovateľskú starostlivosť aj pre osoby žijúce v obci Petrovany. Táto služba ošetrovateľskej starostlivosti sa však už neposkytuje podľa zákona o sociálnych službách – no jej význam je pre obyvateľov, ktorí ju potrebujú, obrovský. ADOS je vo všeobecnosti zariadenie ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ktoré poskytuje komplexnú domácu ošetrovateľskú starostlivosť. Vykonáva ju zdravotná sestra v domácom prostredí alebo v inom prirodzenom sociálnom prostredí klienta. Domácu ošetrovateľskú starostlivosť navrhuje pre klienta praktický lekár zdravotnej starostlivosti, s ktorým má táto fyzická osoba uzavretú dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Môže ju odporučiť aj lekár špecializovanej ambulantnej starostlivosti, ošetrojúci lekár ústavnej zdravotnej starostlivosti alebo ošetrojúca sestra ústavnej zdravotnej starostlivosti. Výkony za túto ošetrovateľskú starostlivosť sú plne hradené zdravotnou poisťovňou klienta, čiže pre klienta sú bezplatné. ADOS poskytuje prostredníctvom zdravotných sestier pacientom zdravotnícke výkony ako napr. ošetrovanie rán, dekubitov, vredov, realizácia odberov, podávanie liekov, infúzií, rehabilitácia a pod.

3.4 Požiadavky prijímateľov sociálnych služieb

Pre vytvorenie funkčného, širokého a dostupného systému sociálnych služieb pre obyvateľov obce je veľmi dôležitým predpokladom podrobné poznanie potreby týchto služieb. Odhad potreby služieb v obci môžu dopĺňať a upresňovať demografické trendy a vývoj, odhady expertov a predstaviteľov samosprávy a vyjadrenia samotných obyvateľov.

Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov obce sú zabezpečené. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby sa obec bude orientovať na:

- účinný, efektívny a komplexný systém poskytovania sociálnych služieb, sociálnej pomoci a podporných služieb z úrovne samosprávy,
- rozšírenie formy sociálnych a podporných služieb podľa konkrétnych požiadaviek obyvateľov našej obce,
- podporu poskytovania existujúcich sociálnych služieb,
- podporu výstavby domov a bytov,
- postupné odstránenie bariér v obci (na verejných priestranstvách, v rámci úradov a inštitúcií, v zariadeniach kultúrneho a spoločenského života),
- elimináciu negatívnych sociálno-patologických javov v dôsledku neefektívneho využívania voľného času,
- zapojenie čo najviac detí do predškolskej výchovy,
- funkčný systém osvetvy a motivácie pre vzdelanie a pokračovanie v štúdiu,
- zvýšenie zaangažovanosti verejnosti, ale aj ŤZP občanov so zdravotnými obmedzeniami na eliminácii sociálnej vylúčenosti obyvateľov obce z dôvodu zdravotných obmedzení.

Z analýzy požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov obce vyplývajú nasledovné skutočnosti:

Tabuľka 10: Požiadavky prijímateľov soc. služieb a iných obyvateľov na území obce

Cieľová skupina	Druh požadovanej soc. služby ¹	Forma požadovanej soc. služby ²	Požad. soc. služba je v obci zabezpečená dostatočnou kapacitou (A/N)	Ak soc. služba nie je zabezpečená, kvantifikácia navýšenia potrebnej kapacity
Seniori	C 2	terénna	A	-
	C 1.2	pobytová-ročná	A	-
	C 1.7	ambulantná	A	-
ŤZP osoby a občania so zdravotnými obmedzeniami	C 2	terénna	A	-
	C 1.6	pobytová-ročná	A	-
Deti, mládež a rodina	-	-	-	-
Nepriprôsobiví občania	A 1	terénna	A	-
	A 2.3	ambulantná	A	-

¹ číslovanie druhov sociálnych služieb je uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu

² jednotlivé formy sociálnych služieb sú uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu

Zdroj: vlastné spracovanie

4 STRATÉGIA ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

V predchádzajúcej časti dokumentu boli analyzované rôzne aspekty, spojené so sociálnou sférou, sociálnou starostlivosťou a sociálnymi službami v obci Petrovany (ako napr. demografické východiská, štruktúra uchádzačov o zamestnanie, oblasť školstva, podmienky bývania v obci a pod.). Z vykonanej analýzy vyplynuli rôzne špecifické problémy v obci Petrovany, na ktoré je v nasledujúcom období potrebné sa zamerať.

4.1 Cieľové skupiny

Sociálne služby je nutné poskytovať predovšetkým tým obyvateľom, ktorí sú z rôznych dôvodov znevýhodnení, resp. ohrození sociálnou exklúziou (príp. existuje reálny predpoklad, že takáto situácia u nich nastane). Ide najmä o nasledovné skupiny obyvateľov:

- seniori,
- občania s ťažkým zdravotným postihnutím alebo s nepriaznivým zdravotným stavom,
- občania ohrození správaním iných fyzických osôb, rodiny so zanedbávanými deťmi, s deťmi s poruchami správania, rodičia, ktorí nezabezpečujú riadnu starostlivosť a výchovu svojich detí,
- občania v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu, že nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb; resp. pre závislosť od návykových látok nie sú schopní samostatne riešiť svoje problémy,
- dlhodobo nezamestnaní a občania odkázaní na pomoc v hmotnej núdzi,
- neprispôsobiví občania (z dôvodu životných návykov, spôsobu života), zotrvávajúci v lokalitách s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby.

Po zhrnutí a analýze všetkých relevantných podkladov a po špecifikácii problémov v oblasti sociálnej pomoci a sociálnych služieb, bol proces komunitného plánovania sociálnych služieb z hľadiska strategického plánovania zameraný prioritne na **štyri nosné cieľové skupiny**:

- **Seniori**
- **Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami**
- **Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia**
- **Príslušníci sociálne vylúčených komunit, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním**

4.2 Ciele, priority a opatrenia

Dôležitou súčasťou komunitného plánovania je zadenovanie konkrétnych opatrení – a to nielen v nadväznosti na zákon o sociálnych službách, ale aj iných opatrení, ktoré dokážu napomáhať cieľovým skupinám v ich sociálnej inklúzii. V procese tvorby komunitného plánu sociálnych služieb sú teda ciele, priority a konkrétne opatrenia špecificky orientované na vyššie uvedené cieľové skupiny. Jednotlivé opatrenia sú koncipované tak, aby ich naplnením došlo k uspokojeniu potrieb v oblasti sociálnych služieb a sociálnej pomoci v širšom kontexte, aby ich mohli využívať všetci obyvatelia obce.

Ciele, priority a opatrenia, zadenované v záujme rozvoja sociálnych služieb a uvedené v nasledujúcej tabuľke, boli samosprávou obce skoncipované na základe analýzy aktuálnej sociálnej situácie v obci, vykonanej v čase spracovania tohto komunitného plánu. V budúcnosti sa však sociálna situácia v obci môže zmeniť a môže sa stať, že sa zmenia aj požiadavky obyvateľov na poskytovanie sociálnych služieb. Z tohto dôvodu je potrebné uviesť, že **samospráva našej obce plánuje v budúcnosti v prípade potreby poskytovať, príp. zabezpečovať alebo spolupracovať pri zabezpečovaní aj iných sociálnych služieb podľa zákona o sociálnych službách** (teda nielen tých, ktoré sú výslovne uvedené v nasledujúcej tabuľke).

Ďalej považujeme za potrebné upozorniť na skutočnosť, že obyvatelia našej obce môžu v prípade záujmu a splnenia konkrétnych podmienok využiť služby ktoréhokoľvek poskytovateľa sociálnych služieb na území kraja (príp. iného kraja). Prijímať sociálnu službu teda nemusia len na území našej obce, ale aj na území inej obce/mesta. Z tohto dôvodu je **strategickým záujmom samosprávy obce podľa aktuálnych možností a podmienok podporovať aj tých poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí svoje služby poskytujú našim obyvateľom v inej obci** (bez ohľadu na skutočnosť, či títo poskytovatelia sú v tomto komunitnom pláne konkrétne spomenutí alebo nie – nedokážeme totižto predpovedať, ktorí poskytovatelia budú svoje služby poskytovať našim obyvateľom v budúcnosti).

Okrem opatrení, ktoré sú špecificky orientované na jednotlivé cieľové skupiny (viď nasledujúca tabuľka), si samospráva obce zadenovala aj spoločné, prierezové opatrenia, ktoré napomáhajú viacerým cieľovým skupinám a zabezpečujú komunitný rozvoj a rozvoj sociálnych služieb.

Ide o nasledovné **prierezové opatrenia**:

- *dohľad nad nesvojprávnymi občanmi* (v spolupráci so štátnou správou)
- *pomoc v krízových situáciách* (živelná pohroma, rodinná tragédia a pod.)
- *podpora záujmovej činnosti v obci* (krúžková činnosť, klubová činnosť, rôzna iná záujmová činnosť podľa potreby...)
- *výkon inštitútu osobitného príjemcu* (v spolupráci so štátnou správou).

Tabuľka 11: Ciele, priority a opatrenia stratégie rozvoja

GLOBÁLNY CIEĽ							
Zabezpečiť obyvateľom obce kvalitné sociálne služby s orientáciou na ich potreby a preferencie							
Cieľová skupina	Priority	Opatrenia	Opatrenie podľa zákona o soc. službách (A/N)	Druh sociálnej služby ¹	Forma sociálnej služby ²	Kvantifikácia potrebnej kapacity sociálnej služby ³	Personálne, prevádzkové a finančné podmienky
Seniori	Integrácia a aktívna účasť na živote obce	1.1 Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrno-spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilantov	N	-	-	-	Obec, poskytovatelia, rozpočet obce
	Starostlivosť o človeka	1.2 Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby	A	C 2	terénna	0	Obec, poskytovatelia, rozpočet obce
	Bezbariérovosť a dostupnosť	1.3 Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	N	-	-	-	Obec, poskytovatelia, rozpočet obce, VÚC a SR, EŠIF
	Integrácia a aktívna účasť na živote obce	1.4 Realizácia zájazdov a výletov pre seniorov	N	-	-	-	Obec, poskytovatelia, rozpočet obce, sponzorské dary
	Starostlivosť o človeka	1.5 Poskytovanie dotácií na stravu a poskytovanie služby donášky obedov do domácnosti seniorom a ŤZP osobám	N	-	-	-	Obec, rozpočet obce
	Starostlivosť o človeka	1.6 Podpora neverejného poskytovateľa pri poskytovaní sociálnych služieb v zariadení pre seniorov	A	C 1.2	pob.-ročná	15	Obec, poskytovatelia, rozpočet obce a VÚC, EŠIF
	Starostlivosť o človeka	1.7 Podpora neverejného poskytovateľa pri poskytovaní sociálnych služieb v dennom stacionári	A	C 1.7	amb.	30	Obec, poskytovatelia, rozpočet obce a VÚC, EŠIF

	Bezpečnosť	1.8 Realizácia osvetových informačných kampaní na zabránenie zneužívania seniorov	N	-	-	-	Obec, poskytovatelia, rozpočet obce, sponzorské dary
Cieľová skupina	Priority	Opatrenia	Opatrenie podľa zákona o soc. službách (A/N)	Druh sociálnej služby¹	Forma sociálnej služby²	Kvantifikácia potrebnej kapacity sociálnej služby³	Personálne, prevádzkové a finančné podmienky
Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami	Integrácia do spoločenského a pracovného života	2.1 Podpora zriaďovania chránených dielní a chránených pracovísk na území obce	N	-	-	-	Obec, zamestnávateľa, ÚPSVaR
	Integrácia a aktívna účasť na živote obce	2.2 Zabezpečenie vhodných a dostupných priestorov na klubovú činnosť pre seniorov a ŤZP občanov	N	-	-	-	Obec, poskytovatelia, rozpočet obce a VÚC, EŠIF
	Bezbariérovosť a dostupnosť	2.3 Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	N	-	-	-	Obec, poskytovatelia, rozpočet obce a VÚC, EŠIF
	Starostlivosť o človeka	2.4 Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby	A	C 2	terénna	0	Obec, poskytovatelia, rozpočet obce
	Starostlivosť o človeka	2.5 Podpora neverejného poskytovateľa pri poskytovaní sociálnych služieb v špecializovanom zariadení	A	C 1.6	pob.-ročná	25	Obec, poskytovatelia, rozpočet obce a VÚC, EŠIF
	Starostlivosť o človeka	2.6 Na základe záujmu zriaďovanie a zabezpečovanie služieb, ktoré absentujú (napr. prepravná služba a pod.)	A	C 3, D 1..	Podľa potreby	Podľa potreby	Obec, poskytovatelia, rozpočet obce a VÚC, EŠIF
Cieľová skupina	Priority	Opatrenia	Opatrenie podľa zákona o soc. službách (A/N)	Druh sociálnej služby¹	Forma sociálnej služby²	Kvantifikácia potrebnej kapacity sociálnej služby³	Personálne, prevádzkové a finančné podmienky

Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia	Zdravé trávenie voľného času	3.1 Skvalitnenie športovísk a detských ihrísk v obci	N	-	-	-	Obec, rozpočet obce a VÚC, EŠIF
	Integrácia a aktívna účasť na živote obce	3.2 Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre deti, mládež a rodiny	N	-	-	-	Obec, poskytovatelia, rozpočet obce a VÚC, EŠIF
	Integrácia a aktívna účasť na živote obce	3.3 Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľovou skupinou sú deti a mládež	N	-	-	-	Obec, rozpočet obce
Cieľová skupina	Priority	Opatrenia	Opatrenie podľa zákona o soc. službách (A/N)	Druh sociálnej služby¹	Forma sociálnej služby²	Kvantifikácia potrebnej kapacity sociálnej služby³	Personálne, prevádzkové a finančné podmienky
Príslušníci sociálne vylúčených komunit, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním	Lepšie vzdelanie a uplatnenie na trhu práce	4.1 Podpora celoživotného vzdelávania (rekvalifikačné kurzy, školenia...)	N	-	-	-	Obec, poskytovatelia, ÚPSVaR, EŠIF
	Integrácia do spoločenského a pracovného života	4.2 Realizácia základného sociálneho poradenstva	N	-	-	-	Obec, poskytovatelia, ÚPSVaR, EŠIF
	Integrácia do spoločenského a pracovného života	4.3 Zapájanie sa do projektov menších obecných služieb a ďalších nástrojov AOTP	N	-	-	-	Obec, poskytovatelia, ÚPSVaR, EŠIF
	Starostlivosť o človeka	4.4 Poskytovanie jednorazovej dávky pre osoby v hmotnej núdzi na zabezpečenie základných životných potrieb	N	-	-	-	Obec
	Integrácia do spoločenského života	4.5 Výkon terénnej sociálnej služby krízovej intervencie (TSP), vrátane obstarania motorového vozidla a vybudovania chodníka medzi obecným úradom a ZŠ, ako zázemia terénnej komunitnej sociálnej služby	A	A 1	ter.	2 pracovníci TSP; cca 80 prijímateľov služby mesačne	Obec, rozpočet SR, EŠIF

	Integrácia do spoločenského života	4.6 Podpora neverejného poskytovateľa pri poskytovaní sociálnych služieb v komunitnom centre	A	A 2.3	amb.	30	Obec, poskytovatelia, rozpočet obce a VÚC, EŠIF

¹ podľa zákona o sociálnych službách (číslovanie druhov sociálnych služieb je uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu)

² podľa zákona o sociálnych službách (jednotlivé formy sociálnych služieb sú uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu)

³ ak zadefinované opatrenie predstavuje sociálnu službu podľa zákona o sociálnych službách, je k tejto službe kvantifikovaná aj potrebná kapacita pre obec v čase schvaľovania tohto komunitného plánu; ak ide o sociálnu službu v zariadení, v kolónke je uvedený počet potrebných miest v tomto zariadení

Zdroj: vlastné spracovanie

Zohľadnenie miestnych špecifik a potrieb obyvateľov (fyzických osôb) v oblasti sociálnych služieb týkajúcich sa opatrovateľskej služby poskytovanej v územnom obvode obce vrátane doplnenia definície potrieb dôležitých pre rozvoj sociálnych služieb

- na základe monitoringu potrieb obyvateľov v oblasti opatrovateľskej služby bolo zistené, že:
 - niektoré osoby majú už dnes problém s mobilitou, ktorý sa pravdepodobne bude časom zväčšovať. Rovnako tu existuje predpoklad postupne sa zhoršujúceho zdravia u seniorov nadobúdaním vyššieho veku. V tejto súvislosti obec eviduje zvyšujúci sa tlak na poskytovanie opatrovateľskej služby väčšiemu počtu osôb a bude sa snažiť zabezpečiť dostatočnú kapacitu na to, aby mohla byť táto služba poskytovaná každému záujemcovi.

5 IMPLEMENTÁCIA KOMUNITNÉHO PLÁNU

Mimoriadne dôležitým bodom v záujme efektívneho naplňovania zadaných cieľov, priorít a opatrení komunitného plánu je dôraz na vhodné nastavenie jeho implementácie. Okrem časového rozvrhnutia jednotlivých aktivít je potrebné mať na zreteli aj možné zmeny realizačných podmienok v blízkej budúcnosti – či už z legislatívneho hľadiska alebo z hľadiska finančných, materiálnych, personálnych, príp. iných zdrojov. V záujme úspešnej implementácie komunitného plánu je nevyhnutné neustále monitorovanie týchto realizačných podmienok, monitorovanie potrieb prijímateľov sociálnych služieb a taktiež priebežné monitorovanie a vyhodnocovanie samotného dokumentu.

5.1 Harmonogram realizácie opatrení

Zadefinované opatrenia plánuje samospráva obce realizovať podľa nasledovného harmonogramu:

Tabuľka 12: Harmonogram realizácie opatrení s určením kapacity sociálnych služieb

Opatrenie		Rok plánovanej realizácie opatrenia															
		2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
Názov	Opat. podľa zákona o soc. službách (A/N) ¹	EK ²	PN ³	EK ²	PN ³	EK ²	PN ³	EK ²	PN ³	EK ²	PN ³	EK ²	PN ³	EK ²	PN ³	EK ²	PN ³
Cieľová skupina: Seniori																	
1.1 Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrno-spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilantov	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2 Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby	A	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.3 Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

1.4 Realizácia zájazdov a výletov pre seniorov	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.5 Poskytovanie dotácií na stravu a poskytovanie služby donášky obedov do domácnosti seniorom a ŤZP osobám	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.6 Podpora neverejného poskytovateľa pri poskytovaní sociálnych služieb v zariadení pre seniorov	A	15	0	15	0	15	0	15	0	15	0	15	0	15	0	15	0
1.7 Podpora neverejného poskytovateľa pri poskytovaní sociálnych služieb v dennom stacionári	A	30	0	30	0	30	0	30	0	30	0	30	0	30	0	30	0
1.8 Realizácia osvetových informačných kampaní na zabránenie zneužívania seniorov	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cieľová skupina: Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami																	
2.1 Podpora zriaďovania chránených dielní a chránených pracovísk na území obce	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2 Zabezpečenie vhodných a dostupných priestorov na klubovú činnosť pre seniorov a ŤZP občanov	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.3 Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.4 Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby	A	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

2.5 Podpora neverejného poskytovateľa pri poskytovaní sociálnych služieb v špecializovanom zariadení	A	25	0	25	0	25	0	25	0	25	0	25	0	25	0	25	0
2.6 Na základe záujmu zriaďovanie a zabezpečovanie služieb, ktoré absentujú (napr. prepravná služba a pod.)	A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Cieľová skupina: Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia																	
3.1 Skvalitnenie športovísk a detských ihrísk v obci	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.2 Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre deti, mládež a rodiny	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.3 Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľovou skupinou sú deti a mládež	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cieľová skupina: Príslušníci sociálne vylúčených komunit, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním																	
4.1 Podpora celoživotného vzdelávania (rekvalifikačné kurzy, školenia...)	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.2 Realizácia základného sociálneho poradenstva	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.3 Zapájanie sa do projektov menších obecných služieb a ďalších nástrojov AOTP	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.4 Poskytovanie jednorazovej dávky pre osoby v hmotnej núdzi na zabezpečenie základných životných potrieb	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

4.5 Výkon terénnej sociálnej služby krízovej intervencie (TSP), vrátane obstarania motorového vozidla a vybudovania chodníka medzi obecným úradom a ZŠ, ako zázemia terénnej komunitnej sociálnej služby	A	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0
4.6 Podpora neverejného poskytovateľa pri poskytovaní sociálnych služieb v komunitnom centre	A	30	0	30	0	30	0	30	0	30	0	30	0	30	0	30	0

Vysvetlivky:

- Opatrenie sa v danom roku PLÁNUJE realizovať
- Opatrenie sa v danom roku realizovať NEPLÁNUJE

¹ ak je dané opatrenie zadané podľa zákona o sociálnych službách, je pri ňom v príslušnom roku, kedy sa toto opatrenie plánuje realizovať, určená aj kapacita (EK aj PN)

² EK – existujúca kapacita v danom roku

³ PN – potreba navýšenia kapacity v danom roku

Zdroj: vlastné spracovanie

5.2 Realizačné podmienky

Personálne, prevádzkové, organizačné a finančné podmienky nevyhnutné pre realizáciu stanovených opatrení budú závisieť od vývoja spoločenskej situácie, potrieb prijímateľov sociálnych služieb, legislatívnych zmien a nastavenia spôsobu financovania sociálnych služieb v spoločnosti. Sociálne služby budú kvantitatívne a kvalitatívne zabezpečované zo súčasných a budúcich zdrojov ich poskytovateľov. Poskytovatelia sociálnych služieb budú na zabezpečenie realizácie stanovených opatrení využívať najmä nasledovné finančné zdroje:

- Rozpočet poskytovateľov sociálnych služieb
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
 - › príspevky na financovanie sociálnych služieb
 - › dotácie na rozvoj sociálnych služieb
- Vyšší územný celok
 - › príspevky na financovanie sociálnych služieb
 - › dotačná schéma
- Iné zdroje
 - › grantové národné a nadnárodné programy, štrukturálne fondy, sponzorské dary a pod.

V nasledujúcej tabuľke sú určené **predpokladané finančné zdroje z rozpočtu obce, potrebné na realizáciu jednotlivých opatrení** (v prípade opatrení, zadaných podľa zákona o sociálnych službách, je v tabuľke uvedený odhad predpokladanej výšky zdrojov z rozpočtu obce, potrebných na spolufinancovanie potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení).

Tabuľka 13: Predpokladané finančné náklady obce na realizáciu jednotlivých opatrení

Opatrenie	Predpokladané finančné náklady (€)								Náklady spolu (€)
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Cieľová skupina: Seniori									
1.1 Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrno-spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilantov	400	400	400	400	400	400	400	400	3 200
1.2 Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby	50	50	50	50	50	50	50	50	400
1.3 Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	300	250				400			950
1.4 Realizácia zájazdov a výletov pre seniorov	250		250		250		250		1 000
1.5 Poskytovanie dotácií na stravu a poskytovanie služby donášky obedov do domácnosti seniorom a ŤZP osobám	35 000	35 300	35 600	35 900	36 200	36 500	36 800	37 100	288 400

1.6 Podpora neverejného poskytovateľa pri poskytovaní sociálnych služieb v zariadení pre seniorov	9 000	9 000	9 200	9 400	9 400	9 800	9 800	10 200	75 800
1.7 Podpora neverejného poskytovateľa pri poskytovaní sociálnych služieb v dennom stacionári	6 000	6 200	6 400	6 400	6 600	6 600	6 800	6 800	51 800
1.8 Realizácia osvetových informačných kampaní na zabránenie zneužívania seniorov		100		100		100		100	400
Cieľová skupina spolu:									421 950
Cieľová skupina: Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami									
2.1 Podpora zriaďovania chránených dielní a chránených pracovísk na území obce	50	50	50	50	50	50	50	50	400
2.2 Zabezpečenie vhodných a dostupných priestorov na klubovú činnosť pre seniorov a ŤZP občanov	350	250	150						750
2.3 Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	300	250				400			950
2.4 Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.5 Podpora neverejného poskytovateľa pri poskytovaní sociálnych služieb v špecializovanom zariadení	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.6 Na základe záujmu zriaďovanie a zabezpečovanie služieb, ktoré absentujú (napr. prepravná služba a pod.)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cieľová skupina spolu:									2 100
Cieľová skupina: Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia									
3.1 Skvalitnenie športovísk a detských ihrísk v obci	150	500		600			500	300	2 050
3.2 Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre deti, mládež a rodiny	1 000	1 200	1 500	1 500	1 800	2 000	2 200	2 500	13 700
3.3 Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľovou skupinou sú deti a mládež	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	8 000
Cieľová skupina spolu:									23 750
Cieľová skupina: Príslušníci sociálne vylúčených komunít, obyvatelia ohrození chudobou, týraním a zneužívaním									
4.1 Podpora celoživotného vzdelávania (rekvalifikačné kurzy, školenia...)		100	100	100	100	100	100	100	700
4.2 Realizácia základného sociálneho poradenstva	0	0	0	0	0	0	0	0	0

4.3 Zapájanie sa do projektov menších obecných služieb a ďalších nástrojov AOTP	200	200	200	200	200	200	200	200	1 600
4.4 Poskytovanie jednorazovej dávky pre osoby v hmotnej núdzi na zabezpečenie základných životných potrieb	400	400	400	400	400	400	400	400	3 200
4.5 Výkon terénnej sociálnej služby krízovej intervencie (TSP), vrátane obstarania motorového vozidla a vybudovania chodníka medzi obecným úradom a ZŠ, ako zázemia terénnej komunitnej sociálnej služby	65 000	25 000	25 300	25 600	26 000	26 200	26 500	26 800	246 400
4.6 Podpora neverejného poskytovateľa pri poskytovaní sociálnych služieb v komunitnom centre	200	200	200	200	200	200	200	200	1 600
Cieľová skupina spolu:									253 500
Všetky opatrenia spolu:									
									701 300

Zdroj: vlastné spracovanie

V nasledujúcej tabuľke je uvedená **predpokladaná výška finančných zdrojov z rozpočtu obce na spolufinancovanie** potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb v jednotlivých rokoch **podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb**. Tabuľka sa týka len sociálnych služieb podľa zákona o sociálnych službách.

Tabuľka 14: Predpokladané finančné náklady obce na spolufinancovanie sociálnych služieb podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb

Poskytovateľ	Druh soc. služby ¹	Forma soc. služby ²	Existujúca kapacita	Počet prijímateľov soc. služby v súčasnosti	Príspevok obce na financovanie / spolufinancovanie soc. služby		Potreba navýšenia kapacity (o koľko v danom roku)								
					Prispieva obec na túto soc. službu (A/N)?	Ak áno, výška ročného príspevku (€)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
LIRI, n.o.	C 1.7	amb.	30	30	A	6 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Domov sv. Dominika	C 1.2 C 1.6	pob.- ročná	15+25	40	A	9 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0

¹ podľa zákona o sociálnych službách (číslovanie druhov sociálnych služieb je uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu)

² podľa zákona o sociálnych službách (jednotlivé formy sociálnych služieb sú uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu)

Zdroj: vlastné spracovanie

5.3 Monitoring plnenia a spôsob vyhodnocovania komunitného plánu

Komunitné plánovanie vyžaduje účasť všetkých zainteresovaných strán, preto budú monitorované a iniciované všetky priebežné návrhy, podnety a pripomienky v oblasti naplňovania stanovených cieľov. K efektívnosti implementácie komunitného plánu sociálnych služieb nevyhnutne patrí aj vybudovanie systému kontroly, monitorovania a aktualizácie dokumentu.

Z tohto dôvodu bude samospráva obce v stanovených časových intervaloch pravidelne kontrolovať stav realizácie jednotlivých aktivít v rámci definovaných opatrení. Výstupy spracované vo forme monitorovacej správy budú predkladané v pravidelných intervaloch (1x ročne) na rokovanie obecného zastupiteľstva, ktoré ich posúdi, prípadne navrhne zmeny opatrení. Zmeny v komunitnom pláne budú podliehať schvaľovaniu v obecnom zastupiteľstve.

ZÁVER

Sociálna služba je odborná činnosť, obslužná alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na pomoc ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii s cieľom umožniť im zapojiť sa do bežného života v spoločnosti a ochrániť ich pred sociálnym vylúčením. Úlohou a cieľom samosprávy je vytvoriť pre občanov miesto pre dôstojný a plnohodnotný život a postupne zlepšovať životné, pracovné a sociálne potreby obyvateľov obce.

Tento komunitný plán sociálnych služieb predstavuje strednodobý plánovací dokument, zameraný na postupný rozvoj sociálnych služieb v obci. Analyzuje stav a úroveň sociálnych služieb poskytovaných obyvateľom obce, hodnotí potreby občanov odkázaných na sociálne služby a navrhuje ciele a opatrenia pre ďalší rozvoj a skvalitnenie poskytovaných služieb.

Komunitný plán sociálnych služieb je otvorený a živý materiál, ktorý bude reagovať na zmeny a potreby celej komunity v obci, na meniace sa legislatívne, materiálne, finančné a personálne prostredie. Z tohto dôvodu bude priebežne vyhodnocovaný a v prípade potreby aktualizovaný. Navrhované zmeny a úpravy dokumentu vstúpia do platnosti po schválení obecným zastupiteľstvom.

PRÍLOHY

Zoznam informačných zdrojov

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (2021): *Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030*.

Atlas rómskych komunít 2019

PHSR obce Petrovany

Register poskytovateľov sociálnych služieb v Prešovskom samosprávnom kraji.

Štatistický úrad Slovenskej republiky, databáza DATAcube

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách

www.petrovany.sk

Zoznam skratiek

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
KPSS	Komunitný plán sociálnych služieb	VÚC	Vyšší územný celok
PSK	Prešovský samosprávny kraj	ŽZP	Ťažko zdravotne postihnutí

Zoznam tabuliek a grafov

Tabuľky

Tabuľka 1: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva.....	12
Tabuľka 2: Vývoj priemerného veku obyvateľstva.....	16
Tabuľka 3: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín.....	16
Tabuľka 4: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti	17
Tabuľka 5: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania.....	18
Tabuľka 6: Vývoj nezamestnanosti v obci	19
Tabuľka 7: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022	19
Tabuľka 8: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2022	21
Tabuľka 9: Rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu vydané obcou Petrovany v období 2018-2022.....	25
Tabuľka 10: Požiadavky prijímateľov soc. služieb a iných obyvateľov na území obce.....	29
Tabuľka 11: Ciele, priority a opatrenia stratégie rozvoja	32
Tabuľka 12: Harmonogram realizácie opatrení s určením kapacity sociálnych služieb.....	36
Tabuľka 13: Predpokladané finančné náklady obce na realizáciu jednotlivých opatrení	40
Tabuľka 14: Predpokladané finančné náklady obce na spolufinancovanie sociálnych služieb podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb	43

Grafy

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Petrovany	13
Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022	14
Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022	14
Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022	15
Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2022	16
Graf 6: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2013-2022 (k 31.12.)	19
Graf 7: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2022	20
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2022	21